

## ELÉKEZTETŐ

a Kémiai Tudományok Osztálya 2010. november 16-i üléséről

### **Székfoglaló előadások:**

**Antus Sándor, az MTA rendes tagja: ÚJABB EREDMÉNYEINK A BIOLÓGIAILAG AKTIV HETEROCIKLUSOK KÉMIAJÁBAN**

**Perczel András, az MTA levelező tagja: MOZGÉKONYSÁG AZ IDEÁK VILÁGÁBAN, AVAGY DINAMIKUS FEHÉRJÉK TÉRSZERKEZET-VIZSGÁLATA**  
címmel megtartották székfoglaló előadásukat.

### **Osztályülés:**

#### **Napirend:**

- Az Osztály levélben köszöntötte Lipták Andrást 75. születésnapja alkalmából.
- Medzihradzky Kálmán köszöntötte Bazsa Györgyöt 70. születésnapja alkalmából.
- Falus András beszámolt arról, hogy a középiskolás biológiaképzés színvonalának javítása érdekében a munka elindult, középiskolai biológiai tematika, a tankönyvek áttekintése és a hiányok felmérése után az alábbi 14 fejezet készült el:

#### ÁLTALÁNOS BIOLÓGIA

- Szathmáry Eörs: Evolúció, ember evolúció (6 o, 3 á)
- Csermely Péter: Biológiai hálózatok (5 o, 3 á)
- Gyenis Gyula: A testi fejlettség és a „biológiai jólét” (6o, 3á)
- Zimányi László: A biológiai jelenségek fizikai háttere (3o, 1 á)

#### SEJTOSZTÓDÁS-APOPTÓZIS

- Halasy Katalin: Sejtosztódás (4 o, 2 á)
- Fésüs László: Apoptózis (4 o, 2 á)

#### ANYAGFORGALOM

- Sperlágh Bea: Receptorok (6 o, 6 á)
- Szakács Gergely (Aszalos Adorján): Transzporterek (6 o)

#### EMBRIOLÓGIA, ÖSSEJT

- Sass Miklós: Összehasonlító embriológia (7o, 8 á)
- Sarkadi Balázs: Össejtbiológia (23 o, 9 á)

#### ÉLETTAN

- Ádám György: Élettan (4 o)
- Petrusz Péter: Az endokrinológia alapjai (11 o, 4á)

#### MOLEKULÁRIS BIOLÓGIA-GENETIKA

- Raskó István: Archeogenetika (4 o)
- Péterfy Miklós: A humán genetika legújabb eredményei (5 o)
- Venetianer Pál: A genom (3 o, 2 t)
- Venetianer Pál: A génműködés szabályozása (3 o, 2 á)

#### NEUROBIOLÓGIA

- Ádám György: A neurofiziológia újabb szemlélete és adatai (5 o)
- Ádám György: Pszichofiziológiai szemlélet az emberi tanulásról és emlékezésről (4 o)
- Halasi Katalin: Az idegszövet (3 o, 2 á)
- Katona István: Új koncepciók az idegtudományokban a 21. század elején (15 o)
- 1. Idegsejtek és Gliasejtek, 2. Molekulák és Szinapszisok, 3. Az idegrendszer betegségei
- Szél Ágoston: Színlátás (5o, 3á)

**IMMUNOLÓGIA**

Rajnavölgyi Éva, Erdei Anna, Buzás Edit, Füst György, Mándi Yvette, Sármay Gabriella, Szekeres Júlia, Falus András: Immunológia (8 o, 14 á)

**FERTŐZÉS**

Berencsi György: Vírusok, prionok és a vírusfertőzések megelőzése. (6 o, 4 á)  
Vértessy Bea: Antibiotikumok (2 o)

**ÖKOLÓGIA, BIODIVERZITÁS, KÖRNYEZETVÉDELEM**

Vida Gábor: Populációdinamika, eltartóképesség (2 o)  
Borhidi Attila: Az éghajlatváltozás biológiai és társadalmi hatásairól (7 o)  
Borhidi Attila, Juhász Miklós és Podani János: Az élővilág korszerű rendszere(i) (9 o, 4 á)  
Báldi András: Biodiverzitás csökkenés (2 o, 5 á)  
Tóthmérész Béla: Közösségek ökológiája  
Molnár Zsolt: A hagyományos ökológiai tudás– népi természetismeret (4 o, 2 á)  
Tomba Anna: Toxikológia, környezetvédelem  
Fekete Sándor: Táplálkozás és „táplálkozáskiegészítők”

**BIOTECHNOLÓGIA- BIOINFORMATIKA**

Takács László és Fehér Arnold: A biotechnológia és biobankok (6 o)  
Ungvári Ildikó: Bioinformatika (5o 1á)  
Duda Ernő: Genetikailag módosított élőlények (GMO) (4o)

**EMBERI EGÉSZSÉG, EMBERI BETEGSÉGEK**

Fekete Sándor György: A táplálkozás, mint a környezeti tényezők legfontosabbika ? (10 o, 1t)  
Tomba Anna: Toxikológiai alapismeretek (8o, 1t)  
Czirják László: Emberi betegségek főbb csoportjai (13 o)  
Nádori Gergely: Bizonyítékokon alapuló orvostudomány (3o)

**ETOLÓGIA**

Csányi Vilmos-Miklósi Ádám: Etológia-humánételológia (7o +1á)

**BIOETIKA**

Zana Ágnes: Bioetika (6 o, 1 á)

Az összeállítások elkészítésében kémikusok is közreműködtek.

**1.) Javaslatok a 2011. évi tisztújításhoz kapcsolódóan a Doktori Tanács tagjaira és póttagjaira, a Könyv- és Folyóirat-kiadó Bizottság és a Tudományetikai Bizottság tagjaira**

Osztályállásfoglalás kialakítása

Medzihradzky Kálmán ismertette a javaslatokat.

Hozzászóltak: Vértes Attila, Blaskó Gábor

A titkos szavazás eredménye:

**Doktori Tanács**

	igen	nem
<b>tag</b>		
Hudecz Ferenc	40	-
Lendvay György	40	-
<b>póttag</b>		
Huszthy Péter	40	-
Kálmán Alajos	40	-

### Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság

név	igen	nem
Hargittai Magdolna	40	-

### Tudományetikai Bizottság

név	igen	nem
Farkas József	40	-
Gáspár Vilmos	40	-

A szavazásra jogosultak száma 57 (3 személy tartósan távol), a szavazásban 40-en vettek részt, így az Osztály határozatképes volt.

#### **2.) A 2011. évi rendes közgyűléshez kapcsolódó tudományos osztályülés tematikájára javaslatok** Osztályállásfoglalás kialakítása

Vértes Attila írásban küldött javaslatokat:

##### **RADIOAKTIV NYOMJELZŐ RENDSZEREK**

Tóth Géza, MTA doktora, Tömböly Csaba, Ph.D  
MTA Szegedi Biológiai Központ, Biokémiai Intézet

##### **RADIOKÉMIA A GYÓGYÍTÁS SZOLGÁLATÁBAN**

Környei József, a kémiai tudományok kandidátusa  
Izotóp Intézet Kft, Budapest  
Mikecz Pál, PhD  
DE-OEC Nukleáris Medicina Intézet, Debrecen

##### **A NÖVÉNYI VASFELVÉTEL KÉMIAJÁNAK VIZSGÁLATA <sup>57</sup>FE MÖSSBAUER-SPEKTROSKÓPIA SEGÍTSÉGÉVEL**

Kovács Krisztina, PhD.  
ELTE Kémiai Intézet, Magkémiai Laboratórium

##### **PROMPT GAMMA AKTIVÁCIÓS ANALITIKA BUDAPESTEN**

Révay Zsolt, MTA doktora  
MTA Izotópkutató Intézet

Hozzászóltak: Sohár Pál, Hargittai István, Markó László, Szántay Csaba, Keszei Ernő, Görög Sándor, Wojnárovits László, Antus Sándor, Felingner Attila, Perczel András, Hollósi Miklós

Az Osztály további javaslatokat vár és a december 7-i osztályülésen alakítja ki a közgyűlési osztályülés végleges programját.

#### **3.) Tájékoztatás a felsőoktatási törvény koncepciójával kapcsolatban kialakult véleményről**

Előterjesztő: Hudecz Ferenc

Blaskó Gábor és Fülöp Ferenc nyújtott be írásban észrevételeket. Hudecz Ferenc elkészítette az osztályvélemény-tervezetet, amelyet az osztályülés tagjai írásban megkaptak.

Hozzászóltak: Sohár Pál, Blaskó Gábor, Szántay Csaba, Horvai György, Fülöp Ferenc, Kálmán Alajos, Pukánszky Béla, Görög Sándor, Keszei Ernő, Hollósi Miklós Joó Ferenc

A vitában elhangzottak alapján a koncepcióval kapcsolatos osztályvélemény összefoglalása:

1. Az „Új felsőoktatási törvény” koncepció alapvetően helyes célkitűzéseket fogalmaz meg és érték alapú, hatékony és minőségi képzést céloz meg a magyar felsőoktatási intézményekben. A készítendő törvényben azonban jobban el kell választani azokat a szabályokat, melyek egyetemlegesen érvényesek a felsőoktatási intézményekre, azoktól amelyek a speciális képzésekre vonatkoznak (hittudományi, művészeti képzések, valamint a pedagógus és orvos képzések eltérései az általános természettudományi és társadalomtudományi képzésektől).
2. A finanszírozásra tett javaslat mindenképp követendő, hangsúlyozva, hogy az a minőségi oktatást segíti, valamint azt, hogy az államilag támogatott képzések összhangban legyenek a munkaerőpiac igényekkel.
3. Támogatandó a minőség elveinek és szabályrendszerének kialakítása mind a felvételi követelmények, mind az egyetemi, főiskolai oktatás színvonalának vonatkozásában. A középpontban az oktatók minősége kell legyen. Ismeretes, hogy a magyar felsőoktatásban ma mintegy 20% kapacitás többlet van, az is köztudott, hogy demográfiai okok miatt a következő években mintegy 40-50 %-kal csökkenhet a felsőoktatásba bekerülők száma. Mindezen tények ellenére nem szabad, hogy a bejutás követelményrendszere alacsonyabb legyen illetve az oktatás, képzés minősége csökkenjen.
4. Fontos a kiválósági központok (kutató intézmények, karok, intézetek) további támogatása.
5. Az állami felsőoktatási intézmények számát csökkenteni kell. Támogatni szükséges az egyetemek és főiskolák hálózatos együttműködését.
6. Javasoljuk az intézményrendszer egy regionális-hálózatos, specializálódással egybekötött átalakítására vonatkozó koncepció megalkotását.
7. A kétszintű képzésben a képzési idő első három évében az alapok oktatására és a gyakorlati tudnivalók megismerésére kell helyezni a hangsúlyt, a képzés második szakaszában pedig a mélyebb elméleti tudás megszerzését kell elvégezni.
8. A felsőfokú oktatási rendszer szerves része kell legyen a PhD-képzés. Lényegesen több állami PhD ösztöndíjra van szükség a műszaki-természettudományos területen.
9. Feltétlenül fontosnak tartjuk, hogy a törvény szövegének – parlamenti benyújtás előtt - legyen szakmai ellenőrzése, legyen összevetve a koncepcióval. Hasonló ellenőrzés szükséges a kormányrendeletek vonatkozásában.

Azzal is tisztában kell azonban lenni, hogy a felsőoktatás színvonalának emelése és az oktatás hatékonyságának növelése nem képzelhető el a középiskolai oktatási színvonal emelése nélkül. Az Osztály, várakozással tekint egy hasonlóan átgondolt, alapos és érték alapú, minőségre törekvő közoktatási törvény koncepciója elé.

#### **4.) Beszámoló az Elnökség 2010. október 26-i üléséről**

Medzihradzsky Kálmán tájékoztatott arról, hogy többek között

1. Jóváhagyásra került a Tudományetikai Kódex, amely decemberben, könyv formájában hozzáférhető lesz.
2. elfogadásra került az MTA elnökének tájékoztatója a Kormány számára az MTA 2009. évi munkájáról.

3. Tájékoztató hangzott el az MTA 2011. évi várható költségvetéséről.

### 5.) Egyebek

- Az Osztály megvitatta a Biológiai Tudományok Osztálya által kidolgozott „Élettudományi Fejlesztési Stratégia” c. anyagot.

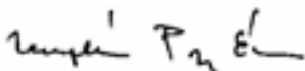
Az Osztály nem vitatja a tematika fontosságát, a célok helyes voltát. Kérdésesnek látja viszont, hogy mennyiben vannak meg a - személyi, pénzügyi és egyéb - feltételei a javasolt intézményrendszer létrehozásának. Az előterjesztett anyagból az sem állapítható meg egyértelműen, hogy új intézetekről, vagy meglévők tevékenységi körének és ellátottságának növeléséről van-e szó. Az Osztály a javasolt kutatóintézetekkel kapcsolatban nem tudja állásfoglalását kialakítani ezeknek a kérdéseknek a tisztázása nélkül.

- A Zemplén Géza-díjak és a Novicardin-díj átadására december 13-án 14 órakor kerül sor.
- Az Elválasztás-tudományi Társaság Nyiredy Szabolcs emlékére Prizma-díjat alapított, melyet első alkalommal az özvegy adott át Horváth Krisztiánnak (PE).



Medzihradszky Kálmán  
osztályelnök

Összeállította:



Zemplénné Papp Éva  
tudományos titkár